GÖNLÜDÜR 725

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

37854

Ankara

Sayı : B.15.O.APK.0.23.300-1364
Konu : Yazılı Soru Önergesi

10282

8 TEMMUZ 2002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M Başkanlığı'nın 28.06.2002 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-15987 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Sayın Lütfi YALMAN'ın tarafıma tevcih ettiği 7/7793-15994 ve 7/7794-15995 esas no'lu yazılı soru önergeleri T.B.M.M. İç Tüzüğünün 99'ncu maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Zeki ÇAKAN
Bakan

EKLER :
EK 1- Önerge Cevabı
(6 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
T.B.M.M. Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık
Devlet Bakanlığı
(Sn. Hüsamettin ÖZKAN)

KONYA MİLLETVEKİLİ SAYIN LÜTFİ YALMAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/7793-15994 Esas No'lu)

Soru 1:

DSİ'nin Kıbrıs'ta su tutmayan bir toprak üzerinde su toplama barajı inşa etmek istediği doğru mudur?

Cevap 1:

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kullanılabilir su kaynakları bakımından oldukça kısıntılı imkanlara sahip KKTC'nin su açığına çare bulabilmek için 1980'li yılların başından beri KKTC'de faaliyet göstermektedir. KKTC'nin aşırı kullanımlar nedeniyle miktar ve kalite itibariyle bozulan yüzey ve yeraltı suyu dengesi gözönünde bulundurularak DSİ Genel Müdürlüğü Bakanlar Kurulu'nun 23.09.1997 tarih ve 97/9974 sayılı kararıyla, KKTC'ne Türkiye'den su taşınması ve ülkenin su dağıtım ağının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için çalışmalar yapması yönünde görevlendirilmiştir.

Bu çerçevede, daha ekonomik ve kısa vadede inşa edilerek işletmeye açılması mümkün olan KKTC'nin yerli su kaynakları potansiyelinin değerlendirilerek kullanıma sunulması amacıyla Yeşilırmak Göleti'nin planlama çalışmaları DSİ Genel Müdürlüğü'nce tamamlanmıştır.

Proje kapsamında, Yeşilırmak Deresi akımlarının değerlendirilerek optimum kullanımını teminen, proje sahasında ve öngörülen yapılarla ilgili, hidroloji, rezervuar kamulaştırma sulama sahası toprak ve tarımsal ekonomi etütleri ile mühendislik jeolojisi ve yapı malzemesi etütleri yapılmıştır. Göletle ilgili ilk etütler Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından başlatılmış olup, sondaj çalışmaları da bu Kuruluş tarafından tamamlanmıştır.

Bu çalışmalar sonucunda, Yeşilırmak üzerinde akarsu taban kotunun 38 m olduğu kesitte gölet yapılmasının uygun olacağı tespit edilmiştir. 70 km^2 yağış alanına sahip göletin, akarsu tabanından 27,20 m, temelden 30,20 m yüksekliğinde, 653 000 m^3 gövde dolgu ve 4,6 hm^3 (milyon m^3) su depolama hacminde zonlu toprak dolgu tipinde yapımı uygun görülmüştür. Yeşilırmak Göletinde, doğal akımları 11 hm^3 olan Yeşilırmak'ın sularının 4,36 hm^3'ünün düzenlenerek 1,06 hm^3'ünün sulamada ve 3,30 hm^3'ünün ise içme-kullanma suyu ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılması öngörülmüştür. Böylece, 148 ha alan basınçlı bir sistemle sulanacak ve yaklaşık 40 000 kişiye içme-kullanma suyu sağlanmış olacaktır. Gölette düzenlenecek yıllık 3,30 hm^3 içme-kullanma suyunun 26 km uzunluğunda ve 40 cm çapındaki kapalı bir boru sistemi ile Lefkoşe su deposuna iletilmesi planlanmıştır. Göletin daha yüksek yapılması halinde daha fazla su düzenleme imkanı olmasına rağmen, bu durumda su seviyesininin Kıbrıs Rum tarafı topraklarını etkisi altına alması nedeniyle yükseltilmesi mümkün olamamaktadır.

2002 yılı birim fiyatlarına göre, 13 trilyon TL'sı gölet ve tesisleri; 2 trilyon TL'sı sulama tesisleri ve 3 trilyon TL'sı içmesuyu isale ve pompa tesisleri olmak üzere Yeşilırmak Göleti Projesinin, proje toplam bedeli 18 trilyon TL'dir.

KKTC'nin su kaynakları gözönünde bulundurulduğunda, önemli bir potansiyele sahip Yeşilırmak göletinin yapımı, yörede bazı çevreler tarafından çeşitli nedenler ileri sürülerek engellenmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle de kesin projesi yapılarak inşaasına başlanılması mümkün olamamaktadır. DSİ Genel Müdürlüğü'nce yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda, planlamada öngörülen formülasyona göre göletin kesin projesi yapılarak, ihtiyaç duyulabilecek önlemlerin inşaat aşamasında alınması halinde, işletme sırasında su tutma ve yapı emniyeti yönünden herhangi bir sorunla karşılaşılmayacağı tespit edilmiş bulunmaktadır. Ancak, bu çalışmaların yapılmasına yöre sakinlerinin bir kısmı karşı çıkmaktadır. 40 000 kişiye su sağlayacak göletin yapılması KKTC için büyük önem taşımaktadır.

Soru 2:

Bu projeyi hangi yabancı veya özel sektör firmaları yapmaktadır?

Cevap 2:

Yeşilırmak Göleti'nin planlama çalışmaları tamamlanmış olup, bu çalışmalar DSİ Genel Müdürlüğü'nce yapılmıştır. Sözkonusu çalışmalarla ilgili yerli veya yabancı herhangi bir firma çalıştırılmamıştır.

Soru 3:

Bu gibi projelerde bazı Türk özel sektörünün, yabancı firma temsilcilerinin yanlışlıkları, yolsuzlukları, ihmali olup olmadığı araştırılmakta mıdır? Göz yumma ve görmezlikten gelme durumu sözkonusu mudur? Bunlarla ilgili herhangi bir işlem yapmayı ve önlem almayı düşünüyor musunuz?

Cevap 3:

Yeşilırmak Göleti Projesinde herhangi bir firma çalıştırılmadığından bir yanlışlık, yolsuzluk, ihmal, göz yumma ve görmezlikten gelme sözkonusu değildir. DSİ Genel Müdürlüğü'nün faaliyet alanına giren ve özel firmalar tarafından yapılan işlerde kontrolluk hizmetleri DSİ Genel Müdürlüğü'nce yürütülmekte olup, soruda belirtilen hususların tespiti halinde gerekli yasal işlemler yapılmaktadır.

729

KONYA MİLLETVEKİLİ SAYIN LÜTFİ YALMAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/7794-15995 Esas No'lu)

Sorular 1,2,3:

- Kıbrıs ile ilgili yatırımı ve işletmesi son derece pahalı, Kıbrıs'ı Türkiye'ye bir elektrik kablosu ile bağlayacak olan bir proje var mıdır? Böyle pahalı proje yapmak yerine TEAŞ Kalecik mevkiine maliyeti son derece düşük olacak şekilde mobil santral yatırımıyla bu ihtiyaç giderilemez mi? Bu projede özel sektör temsilcilerine "Yap-İşlet ve Elektrik Sat" formülü önerilmiş midir? Bunlarla ilgili bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

- Bunun için bazı kablo şirket temsilcilerinin bu pahalı yöntemi satma için Adana'da ve Ankara'da çeşitli yollara başvurarak yoğun bir gayret içinde oldukları doğru mudur? Bunların bu yanlışlıklarına ve böyle yalan projelere göz yumulacak mıdır?

- Bu pahalı kablo yatırımının yapılmasına karşı çıkan teknisyenlerin tehdit edildiği ve susturulmaya çalışıldığı iddiaları doğru mudur? Tüm bu konularla ilgili tedbir almayı ve çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

Cevaplar 1,2,3:

KKTC ile Türkiye arasında denizaltı kablosu ile tesis edilerek Türkiye'den KKTC'ne enerji aktarılması 1980'li yılların başlarından itibaren zaman zaman gündeme gelmiş ve bu konuda Bakanlığım tarafından çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

KKTC'nin hızla artan enerji talebinin kalıcı, sürekli ve güvenilir olarak karşılanabilmesi için orta ve uzun vadede iletim ve üretim sistemine yapılacak yatırımlara, izlenecek ve uygulanacak politikalara ışık tutmak üzere, 2026 yılına kadar olan dönemi kapsayan Master Plan 2000 yılında hazırlanmıştır.

Master Plan bulguları doğrultusunda elektrik enerjisi ihtiyacının kısa dönemde karşılanması amacıyla EÜAŞ Genel Müdürlüğü'nce 20.09.2000 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı doğrultusunda 5 yıl süreyle kiralanarak hizmet alımı yoluyla işletilmesi planlanan 20 MW gücündeki mobil santralla ilgili son teklif verme tarihi 02.07.2002 olarak tesbit edilen ihaleye çıkılmış olup, ihale prosedürü devam etmektedir.

Santralda üretilecek enerji KIB-TEK (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Elektrik Kurumu) tarafından satın alınacaktır.

Bakanlar Kurulu'nun 18.02.2002 tarihli kararı doğrultusunda iletim sisteminin iyileştirilmesi için tesis edilecek yaklaşık 5 milyon $ tutarındaki projeleri içeren ikinci iletim paketiyle ilgili olarak Türkiye Elektrik İletim A.Ş. Genel Müdürlüğü, Yönetim Kurulu Kararıyla ihaleye çıkılmasına karar verilmiş, beş adet Trafo Merkezi ihale teklifleri 06.06.2002 tarihinde, üç adet Enerji İletim Hatları ihale teklifleri ise 11.06.2002 tarihinde alınmış olup, Temmuz ayı sonunda değerlendirmenin tamamlanması ve sözleşme imzalanması hedeflenmektedir.

Ancak yine Master Plan bulgularına göre kısa dönem için mobil santralın devreye girmesi çözüm olmakla birlikte orta ve uzun dönem için yeni buhar tribünü ve/veya kablo gibi daha köklü çözümlerin uygulanması gerekmektedir.

Bu nedenle KKTC elektrik enerjisi sorunun uzun vadeli ve kalıcı çözümü için Master Plan'da öngörülen alternatiflerin değerlendirilmesi, yatırım modelinin belirlenmesi ve bir politika oluşturulması amacıyla Kıbrıs İşleri Baş Müşavirliği'nce bir çalışma başlatılmış ve bu doğrultuda ilgili kuruluşlardan oluşturulan bir çalışma grubu görevlendirilmiştir.

Çalışma Grubu orta ve uzun dönem için KKTC'de yeni santral kurulması ve/veya Türkiye'den KKTC'ne denizaltı kablosu ile enerji transferi alternatiflerinin teknik ve ekonomik boyutlarını karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Çalışma grubunca hazırlanan Nihai Rapor'da kablo tesisi ile birlikte Türkiye'de ve KKTC'de tesisi gereken iletim projeleri belirlenmiştir. Bu belirlemelere göre Türkiye'den KKTC'ne denizaltı kablosu tesis edilmesinin maliyeti 150 milyon $, Türkiye ve KKTC'de yapılması gereken iletim tesislerinin yaklaşık toplam maliyetinin 50 milyon $ olacağı hesaplanmıştır.

KKTC'nin enerji sorununun çözümü ve kablo ile enerji nakli ile ilgili bir Eylem Planı hazırlanması konusunda 05.06.2002 tarihinde Başbakanlıkta yapılan 2. toplantıda nihai rapor sunulmuş, bu durum dile getirilmiş ve yapılan görüşmelerde kararlaştırılan hususlar ve elde edilen bilgiler aşağıda verilmektedir.

- Kıbrıs İşleri Başmüşavirliği'nin koordinasyonunda ilgili Kuruluşların katılımı ile Dışişleri Bakanlığı'nın bu konuda alınacak görüşleri de gözönünde tutularak, KKTC'nin enerji sorununun mevcut üretim ünitelerine ilave alternatif üretim ve iletim yöntemleriyle çözümü için yapılacak yatırım projelerinin kaynak gereksinimi ve her yıla ait uygulama takvimini içeren bir Eylem Planı hazırlanması.

- KKTC'nin elektrik enerji sorunu konusunda yapılan bu çalışmanın bir sonraki toplantıda sunulması.

Ayrıca TEİAŞ Genel Müdürlüğü'nce WASP-optimizasyon modeli kullanılarak yürütülen üretim planlama çalışmalarının gerçekleştirilmesi ve sonuçlarına bağlı olarak mevcut iletim planlama çalışmalarında gerekli revizyonlar yapılarak KKTC Eylem Planı çalışmasının, 23.07.2002 tarihinde Başbakanlıkta yapılacak toplantıda sunulması planlanmıştır.